HÄMEENLINNAN KAUPUNKI

SAMPO II -ASEMAKAAVA-ALUEEN RAKENTAMISTAPAOHJEET

KAUPUNKIKUVATYÖRYHMÄ 6.10.2008

TEKNINEN LAUTAKUNTA 20.10.2008

KAUPUNGINHALLITUS 27.10.2008

AA&R
ARKKITEHDIT ANTTILA & RUSANEN OY

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto 2

2. Asemakaavan rakenne 3

3. Rakennusten sijainti tontilla 4

3.1 AO-korttelit (150-155 ja 158-163)
3.2 AP-korttelit (145-146, 148-149 ja 155-157)
3.3 Rakennusten korkotasot

4. Rakennusten koko ja muoto 6

4.1 Yleistä
4.2 AO-korttelit (150-155 ja 158-163)
4.3 AP-korttelit (145-146, 148-149 ja 155-157)

5. Rakennusten materiaalit ja väritys 7

6. Piha-alueet ja kasvillisuus 8

6.1 Rajautuminen
Pihojen rajautuminen viheralueisiin
Pihojen rajautuminen katuun
Tonttien väliset rajat
6.2 Tonttien jäsentely

7. Lisätietoja 10

8. Liitteet 11

1. JOHDANTO

Tämä rakennustapaohje koskee Sampo II -asemakaava-alueen kortteleita 145–163. Noin 54 hehtaarin kokoinen kaava-alue sijaitsee Loimalahden kaupunginosassa n. 4,5 km Hämeenlinnan keskustasta lounaaseen. Alueen kaavoittamisen tavoitteena on ollut eheyttää ja tiivistää kaupunkirakennetta Loimalahden ja Hirsimäen nykyisen asutuksen välisellä alueella. Ohjeet täydentävät asemakaavan ympäristöä ja rakentamista koskevia määräyksiä ja merkintöjä.

Rakennustapaohjeen tarkoituksena on ohjata suunnittelijoita, rakentajia ja viranomaisia Sampo II:n pientaloalueen toteuttamisessa, jotta alueesta muodostuisi yhtenäinen, ehjä ja viihtyisä kokonaisuus. Ohje on Hämeenlinnan kaupungin tontinluovutuksessa rakentajaa ja tontinhaltijaa sitova. Ohjeessa esitetään periaatteet rakennusten sijoittumisesta tontilla, tontin rakentamisesta ja pihajärjestelyistä sekä rakennusten muodosta ja käytettävistä materiaaleista.

Aluetta koskeviin rakentamistavan vaatimuksiin on syytä tutustua jo ennen tontin hankintaa. Ennen rakennussuunnittelun aloittamista nämä ohjeet käydään läpi kaupungin rakennusvalvontaviraston lupa-arkkitehdin kanssa. Neuvottelussa selvitetään myös tonttia koskevat asemakaavamääräykset sekä mahdolliset muut huomioon otettavat seikat.

Kuva 1. Kaava-alue kuvattuna maakaasuputken linjan kohdalla. Taustalla on kaava-aluetta eteläosasta rajaava metsäinen harjanne.

Kuva 2. Kaava-alueen pohjoisosassa kulkeva Sammonoja nykytilassaan.

Kuva 4. Sampo II -alueen havainnekuva 1:7500.

2. ASEMAKAAVAN RAKENNE

Sampo II:n alueelle luonteenomaista ovat kaakkois-luoteissuuntaiset yleiset viheralueet ja viheryhteydet asuinkortteleiden välissä. Alueeseen kuuluu myös säilytettävä Loimalahden lehtopuisto. Asuinalueen erottaa Alajärvestä metsäinen harjanne, joka muodostaa eteläreunan uusille asuinkortteleille. Sammon alueen eteläpuolella, Alajärven rannalla, sijaitsee Tervaniemi, joka on kaupungin länsiosan merkittävin virkistysalue. Asemakaava-alueen keskiosa ja Hirsimäkeen johtavan Sammonojantien varsi on osoitettu verraten tiiviiseen pientalorakentamiseen. Etelämpänä kulkevan Sammonsuontien varteen sijoittuu toinen asuinkorttelien alue.

Asemakaavamerkinnät ja niiden selitykset:

Erillispientalojen korttelialueet (AO):
Alueen asuinrakentaminen on pääosin erillispientalorakentamista. Erillispientalotonttien keskimääräinen pinta-ala on n. 1000 m². AO-tonttien yhteenlaskettu asuinrakennusten rakennusoikeus on 14400 k-m². Lisäksi tonteille on mahdollista sijoittaa talousrakennuksia.

Asuinpientalojen korttelialueet (AP):
Kokoojakatujen varteen on sijoitettu asuinpientalojen korttelialueita (AP), jotka on tarkoitettu yhtiömuotoista pientalorakentamista varten. Tonteilla on rakennusoikeutta yhteensä 16 090 k-m². Sammonsuontien varren AP-tonteille on sijoitettu 2-3 erillistä rakennuspaikkaa, joista jokaiselle voidaan rakentaa asuinrakennus (240 k-m²). Näillä tonteilla on asuinrakennuksille varattu rakennusoikeutta yhteensä 2640 k-m².

Lähipalvelurakennusten korttelialue (PL):
Sammonojantien ja Loimalahdentien risteykseen on osoitettu tontti palvelurakennuksille. Alue sijaitsee toiminnallisesti keskeisellä paikalla olemassa oleviin asuinalueisiin ja uusiin asuinkortteleihin nähden.

Kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialue (YK):
Alajärventien länsipuoli on osoitettu merkinnällä YK. Alueella toimii Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan leirikeskus.

Lähivirkistys- ja puistoalueet (VL ja VL-a):
Keskeinen osa viheralueverkostoa on Sampo I- ja II-alueiden väliin sijoittuva Kuurupiilon puisto, jolla oleva arvokas metsäalue säilytetään (luo-1). VL-a-merkinnällä on merkitty avoimena säilytettävät alueet, jotka ovat osa kaupunginosan laajaa, niittymäistä viheraluetta. Asuinalueisiin liittyy VL-alueita, joille voidaan sijoittaa leikkipaikkoja ja kunnallisteknisiä järjestelyjä.

Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU):
Lähivirkistys- ja puistoalueiden lisäksi myös alueen eteläosan harjanne sekä Sammonojan eteläpuoliset alueet säilyvät metsäisinä.

Katualueet:
Alueella sijoittuu kaksi kaakosta luoteeseen suuntautuvaa, Hirsimäkeen johtavaa kokoojakatua, Sammonojantie sekä Sammonsuontie. Alueen erityyppisten katujen periaatteelliset ratkaisut on esitetty ohjeissa.

3. RAKENNUSTEN SIJAINTI TONTILLA

3.1 AO-korttelit (150-154 ja 158-163)

Rakennusten sijoittelua tonteilla ohjaavat yhtenäiset periaatteet kaikilla AO-korttelialueilla. Rakennusten keskinäisellä sijoittelulla pyritään luomaan suojaisaa, rajattua pihatilaa. Päärakennus sijoitetaan kadun puolella kiinni rakennusalan rajaan (nuolimerkintä) ja 2 metrin etäisyydelle katualueen rajasta. Tällöin päärakennusten katujulkisivuista muodostuu kadun varteen yhtenäinen rajaus. Kadun puolelle tehdään vähintään yksi pääikkuna. Vierekkäisten tonttien rakennukset sijaitsevat vähintään 8 m etäisyydellä toisistaan. Huom! Tapauksissa, joissa autokatos on lähempänä tontin rajaa kuin 4 metriä, vaaditaan sen rajaa vasten olevalta julkisivulta EI-30 palo-osastointia.

Talousrakennuksen/autosuojan ja kadun välille on jätettävä vähintään 6 metrin etäisyys rakennuksen edustalle pysäköitävää autoa varten. Ajoyhteyden suositeltava enimmäiskaltevuus on 5 %. Tontille saa tehdä yhden korkeintaan 5 m leveän ajoneuvoliittymän. Viereisten liittymien on oltava vähintään 4 m päässä toisistaan. Talousrakennus voidaan rakentaa suoraan kiinni päärakennukseen ja yhdistää toisiinsa suoralla sisäyhteydellä. Mikäli asunnossa on tulisija, on tontilla osoitettava varastotila puille.

Tervapadankadun varren AO-tonteilla päärakennuksen yhteyteen 1-kerroksiselle asuinrakennuksen osalle on osoitettu rakennusalaa, johon voidaan sijoittaa esim. työtilaa, sauna, varasto tai muita vastaavia tiloja. Rakentaminen rajaa pihoja Tervapadankadun suuntaan. Kuvassa (kuva 6) on esitetty vaihtoehtoisia, kaavan sallimia tapoja rakennusten sijoittumiseksi AO-tonteille.

Korttelialueilla ei keskimäärin ole suuria maastonmuotojen vaihteluita. Tonteilla, joilla on suurempia korkeusvaihteluja, pitäisi pengerrysten sijaan suosia rakennusten porrastamista maaston mukaisesti. Ulkooleskelutilojen rakentamisessa suositaan tällöin maastoa säästäviä ja muokkaustöitä rajoittavia ratkaisuja, joita ovat esimerkiksi maasta korotetut terassitasot. Korkeita sokkeliosuuksia julkisivussa tulee välttää.

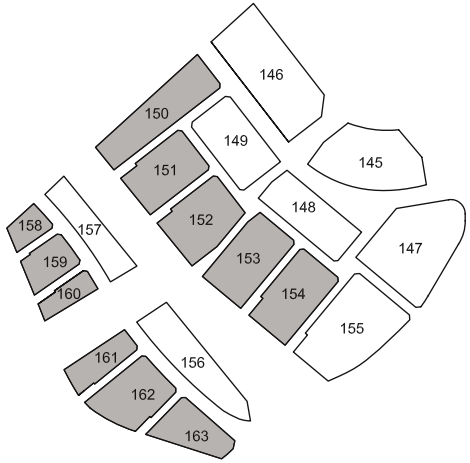

Kuva 5. AO-kortteleiden sijaintikaavio.

Kuva 6. Viitteellinen asemapiirros, AO-tonttien järjestäminen 1:1000.

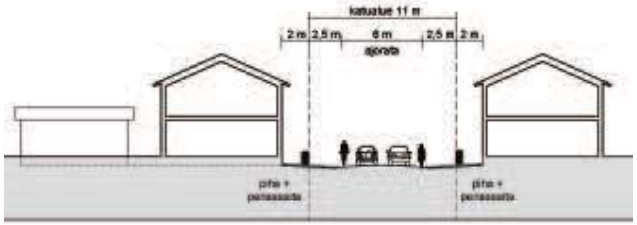

Kuva 7. Tonttikadun periaatepoikkileikkaus ja rakennusten sijoittuminen katuun nähden 1:400.

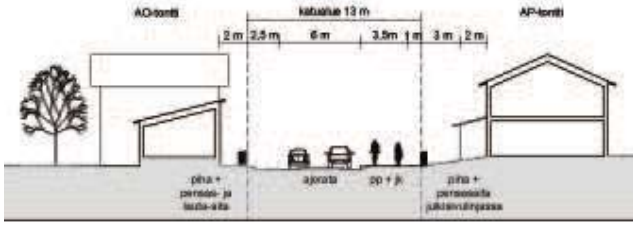

Kuva 8. Tervapadankadun periaatepoikkileikkaus ja rakennusten sijoittuminen katuun nähden 1:400.

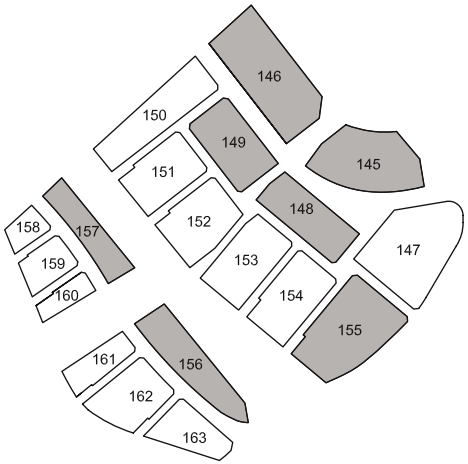

Kuva 9. AP-kortteleiden sijaintikaavio

Kuva 10. Viitesuunnitema, AP-tontti 1:1000. Asuntopihat erotetaan Sam- isivulinjaa jatkavalla aidalla ja istutuksilla.

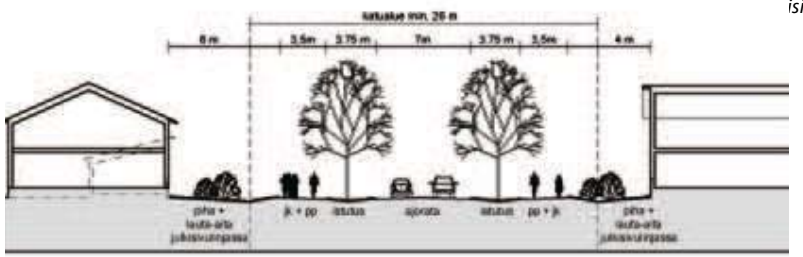

Kuva 11. Sammonojantien periaatepoikkileikkaus ja rakennusten sijoittuminen katuun nähden 1:400. Mitoitus on alustava ja tarkentuu katusuunnitelmassa.

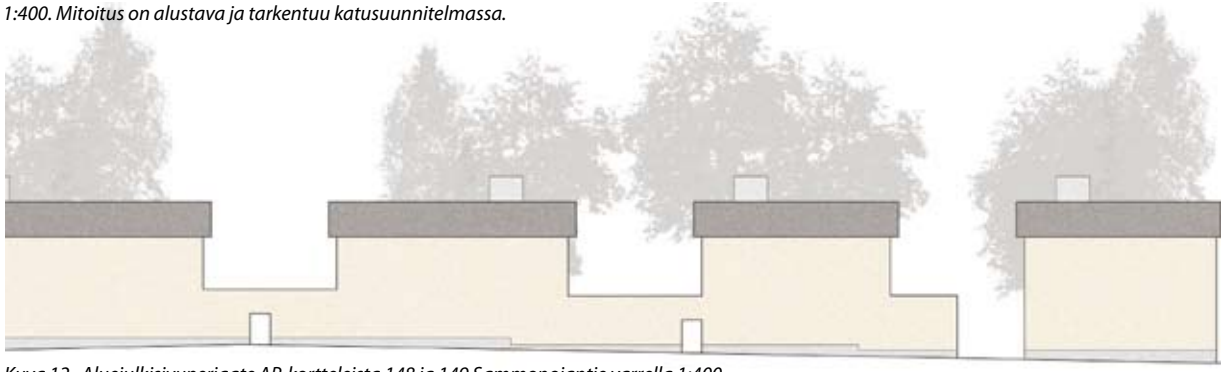

Kuva 12 . Aluejulkisivuperiaate AP-kortteleista 148 ja 149 Sammonojantie varrella 1:400.

3.2 AP-korttelit (145-146, 148-149 ja 155-157)

Rakentamistapaohjeissa kiinnitetään AP-kortteleiden osalta ensisijaisesti huomiota keskeisten katujulkisivujen muodostamaan kokonaisuuteen. Yhtenäisten katujulkisivujen muodostamiseksi kaavassa on ohjattu rakentaminen kiinni katualueen puoleisiin rakennusalan rajoihin. Rakentaminen sijoitetaan 4 m etäisyydelle katualueen rajasta, vain Sammonsuontien varren kortteleissa 156 ja 157 katujulkisivut ovat 2 m etäisyydellä kadusta. Kortteleissa 156 ja 157 rakennetaan vähintään yksi pääikkuna kadun puolelle.

Asuntojen oleskelupihat tulee sijoittaa edullisiin ilmansuuntiin. Asuntojen pääsisäänkäyntejä ei saa järjestää Sammonojantien puolelta. Pääsisäänkäyntien sijoittamisella pihan puolelle tuetaan pihapiirimäisen tunnelman muodostumista yhteiselle piha-alueelle.

Autopaikat sijoitetaan pieniin keskitettyihin katoksiin. Autopaikkoja voidaan sijoittaa myös asuntokohtaisesti tai rakennusten välisiin katosrakennelmiin. Sammonojantien varressa olevien asuinrakennusten välit rajataan katujulkisivujen linjaa seuraavin piharakennuksin ja aidoin, jotka rajaavat katua piha-alueista. (kaaviokuva 22, sivu 8)

3.3 Rakennusten korkotasot

Asuinrakennuksen lattiatason tulee sijaita suunniteltua katutasoa korkeammalla ja vähintään 300 mm korkeudella ympäröivästä maanpinnasta. Autosuojan lattiakorko on ajoyhteyden helpottamiseksi suunniteltava asuinrakennuksen lattiakorkoa alemmaksi. Pihan tulee kallistua selkeästi rakennuksIsta poispäin. Valumavedet tulee johtaa oman tontin puolelle.

4. RAKENNUSTEN KOKO JA MUOTO

4.1 Yleistä

Alueen rakennusten yleismuodon on oltava selkeä. Sitä on suotavaa elävöittää rakennuksen eri sivuille sijoitettavilla terasseilla, kuisteilla ja pergoloilla eri vuoronkaudenaikoina käyttökelpoisten ulko-oleskelutilojen luomiseksi. Katoksia, kasvihuoneita ym. rakennelmia tai rakenteita sijoitettaessa on pyrittävä säilyttämään mahdollisimman paljon yhtenäistä piha-aluetta.

Asuinrakennukset ovat harjakattoisia. Harjan suunta on määritelty kaavassa. Harjan ei tarvitse olla rakennuksen keskellä, mutta sen on oltava yhtenäinen ja koko rakennuksen pituudelta samalla korkeudella. Erilaisia kattomuodon tai harjan rikkovia suuria ulokkeita, kuten harjasuuntaan nähden poikittaisia kattolyhtyjä ei kadun puolella sallita (kuva 15). Vesikaton kattokaltevuus voi vaihdella välillä 1:2-1:3. Kaksikerroksisilla rakennuksilla kattokaltevuus voi olla loivempi.

Talousrakennusten ja autosuojien on oltava katukuvassa selkeästi alisteisia asuinrakennuksiin verrattuna. Talousrakennuksen ja autosuojan kattomuoto on harja- tai pulpettikatto. Kattokaltevuuden on oltava 1:3-1:5. Talousrakennusten ja autokatosten pulpettikattojen on laskeuduttava poispäin katualueesta, mikäli rakennus on kadun suuntainen.

Rakennuksissa on oltava puusta rakennetut, alapinnastaan laudoittamattomat avoräystäät pituudeltaan n. 500-600 mm. Koteloituja päätykolmioita ei sallita. Yksikerroksistenkin asuinrakennusten ulkoseinän ja vesikatteen leikkauspisteen on oltava vähintään 4 metrin korkeudella maanpinnan korkeustasosta.

4.2 AO-korttelit (150-155 ja 158-163)

AO-tonteilla asuinrakennukset ovat asemakaavan mukaan enintään kaksikerroksisia. Vain Tervapadankatua reunustavilla tonteilla asuinrakennukset on osoitettu sitovasti kaksikerroksisiksi. AO-tonteilla asuinrakennuksen yhtenäisen julkisivun pituus on maksimissaan 12 metriä.

4.3 AP-korttelit (145-146, 148-149 ja 155-157)

Rakentaminen on Loimalahdentien ja Sammonojantien varren AP-korttelissa sitovasti kaksikerroksista. Yksikerroksisille rakennuksille on osoitettu niitä varten tarkoitetut rakennusalat. Kokoojakatujen suuntaan rakennukset muodostavat suljetumman julkisivun, johon liittyy asuinrakennuksia yhdistävät katokset ja aidat. Yli neljän asunnon rakennusmassat on jäsenneltävä erilleen esim. katoksella, matalammalla rakennusosalla tai muutoin katkaistava yhtenäinen julkisivulinja.

Sammonsuontien varren AP-tonteille voidaan rakentaa kaksi tai kolme asuinrakennusta näille osoitetuille erillisille rakennusaloille sekä yksi talousrakennus/autosuoja asuinrakennusta kohden. Rakennuksiin voidaan sijoittaa yksi tai kaksi asuntoa ja ne rakennetaan enintään kaksikerroksisina.

AP-tonteilla kattomuotona on harjakatto. Kattomuodon kussakin AP-korttelissa on oltava yhtenevä. Sammonojantien puoleisten julkisivujen tulee muodostaa yhdenmukainen kokonaisuus. Rakennushankkeet vierekkäisillä tonteilla tulee koordinoida ja sovittaa keskenään. Pihan puolelle voidaan julkisivua jäsentää rikkaammin.

Kuva 13 . AP-korttelit Sammonsuontien varrella. Aluejulkisivukaavio katua vasten 1:400.

Kuva 14. Esimerkki kuistin tai sisääntulokatoksen yhdistämisestä päärakennukseen.

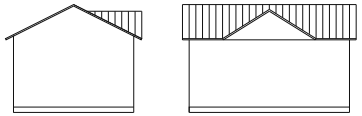

*Kuva 15. Kattomuotoa laajasti rikkovia suuria kattolyhtyjä tai muita saa käyttää **vain pihan puoleisessa** julkisivussa.*

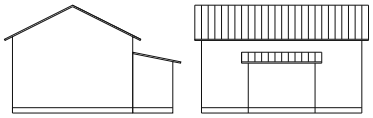

Kuva 16. Kattomuotoa rikkomattomat kuistit, porstuat tai laajennusosat ovat suositeltava tapa jäsennellä päärakennuksen massaa.

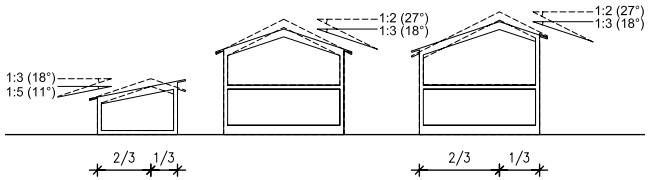

Kuva 17. Talousrakennuksen ja päärakennuksen kattomuodot ja epäsymmetrisen harjan enimmäispoikkeama keskilinjasta 1:400.

Alue 1 (korttelit 145-149): Sammonojantien puoleiset julkisivut, niitä yhdistävät aidat tms. ovat väriltään vaaleita. Pihojen puolella käytetään voimakkaita, katujulkisivussa "kurkistavia" värejä.

Alue 2 (korttelit 150-163): laajempi valikoima murrettuja sävyjä

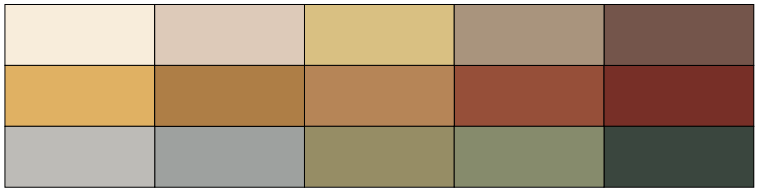

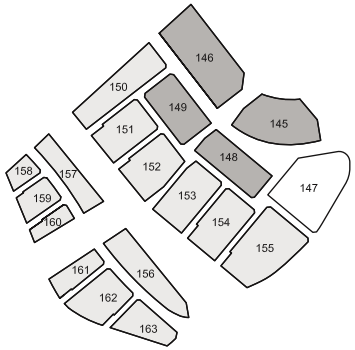

Kuva18. Rakennusten julkisivujen suositeltavia esimerkkivärimalleja alueilla 1 ja 2.
Värimallit ovat poikkeuksetta hyvin erilaisia kuin millaisena julkisivun väri todellisuudessa havaitaan. Värimalliin verrattuna julkisivu näyttää vaaleammalta, sinisemmältä tai vihreämmältä ja usein värikylläisemmältä rakennuksen ympäristön, muodon ja luonnonvalon vaikutuksesta. Suosi siis värin valinnassa murrettuja ja tummia sävyjä ja käytä vain varoen vihertäviä ja sinertäviä sävyjä!

Kuvat 19, 20 ja 21. Esimerkkejä avoräystäästä, yhtenäisestä julkisivuverhouksesta ja hillityistä pielilaudoista.

5. RAKENNUSTEN MATERIAALIT JA VÄRITYS

Asuinrakennuksessa on aina oltava yksi selkeä pääjulkisivumateriaali ja -väri. Talojen julkisivumateriaalina voi olla rapattu kiviainespinta, puuverhous tai tiili. AP-tonteilla on oltava yksi tonttikohtainen, selkeä pääväri erityisesti katujen puolella. AP-kortteleissa julkisivumateriaalin on oltava samassa korttelissa yhdenmukainen.

Ulkoverhouksen on noustava yhtenäisenä julkisivuilla harjaan saakka. Lautaverhouksen tulee olla yhdensuuntainen, eikä sitä saa jakaa vaaka- tai pystylistoilla erillisiin osiin. AP-tonteilla suositeltava puuverhouksen suunta on pystylaudoitus. Puuverhouksen suositeltava verhouspaneelin paksuus on vähintään 23 mm.

Puuseinien maalaukseen suositellaan perinteistä pellavaöljyyn valmistettua öljymaalia, joka vanhetessaan liituuntuu ja himmenee. Rakennusten värityksenä käytetään taitettuja sävyjä, harmaankeltaista (okraa), punaruskeaa, harmaanruskeaa, harmaata, taitettua valkoista tai harmaanvihreää. Käytettävä väriskaala on osoitettu kuvassa 18. AP-tonteilla voidaan käyttää vahvempia korostevärejä kuin taulukossa osoitetut värit. Talousrakennusten ja autosuojien värisävyn on oltava sama kuin asuinrakennuksissa käytetty. AO-tonteilla samalla puolella katua olevien vierekkäisten tonttien rakennuksissa ei saa käyttää samaa julkisivuväriä.

Vesikatteen materiaalina on päärakennuksessa ja talousrakennuksessa/autosuojassa pelti-, tiili-, tai sileä huopakate. Katteen tulee olla profiililtaan hillitty. Tiilikattoa jäljittelevä peltikateprofiili ei ole sallittu. Katteen väritys on tummanharmaa tai musta. Tiilikate voi olla sävyltään myös hillityn punainen. AO-tonteilla talousrakennuksen ja autosuojan katon materiaalin ja värin on oltava sama kuin päärakennuksessa käytetty. AP-tonteilla vesikattomateriaalin tulee olla yhden tontin rakennuksilla ja rakenteilla sama.

Ikkunoiden puitejaon on noudatettava rakenteellista puitejakoa, eikä erillisiä irtoristikoita saa käyttää. Lautaverhoilluissa taloissa ikkunoiden pielilautojen on suositeltavaa olla ikkunasyvennyksen suuntaisia ja syvyydeltään hillittyjä. Ikkunasyvennykseen nähden poikittain olevat pielilaudat voivat olla enintään 75 mm leveitä. Lasitettujen tilojen karmien, puitteiden ja pielilautojen on oltava peittomaalattuja, julkisivun värisiä, tai valkoisesta taitettuja. Räystäslautojen ja räystäiden alapintojen on oltava väriltään valkoisesta taitettuja. Nurkkalautojen on oltava julkisivun värisiä tai valkoisesta taitettuja. Syöksytorvet ovat väriltään harmaita, valkoisesta taitettuja tai katteen väriset.

Tonttien toisiinsa liittyvät aitarakennelmat tai talousrakennukset pitää suunnitella siten, että syntyy rakennustavaltaan yhtenäinen vierekkäisten tontin muodostama julkisivupinta. Rakennushankkeen suunnitteluvaiheessa tulee AP-tonteilla osoittaa aluejulkisivupiirroksella suunnitelman värityksen yhteensovittaminen muihin saman kadun varren AP-tontteihin. Rakentamisdetaljit ja värit ovat tonttikohtaisia.

Alueella sijaitsevien pumppamo- ja muuntamorakennusten sekä teleliikenteen jakokaappien värityksen on oltava yhtenäinen. Värisuosituksena on tumman harmaa.

6. PIHA-ALUEET JA KASVILLISUUS

6.1 Pihojen rajautuminen

- Pihojen rajautuminen viheralueisiin
- Pihojen rajautuminen katuun
- Tonttien väliset rajat

(1) Puu- ja pensasistutusten vyöhyke, tontinrajalle sijoitettava lisäksi 1,2 m korkea lauta-aita, pystylaudoitus, värisävy tummanvihreä tai tummanharmaa.

(2) Puu- ja pensasistutusten vyöhyke, lisäksi tontinrajalle on mahdollista sijoittaa kohdan (1) mukainen lauta-aita.

(3) Leikattava pensasaita, tavoitekorkeus 1,5 m, lisäksi tontin puolelle pensasaitaa on mahdollista sijoittaa vaalea tai valkoisesta taitettu, pystylaudoitettu lauta-aita, jonka korkeus on 1,2 m, tai tummasävyinen metalliaita, korkeus enintään 1,2 m.

(4) Leikattava pensasaita, tavoitekorkeus 1,5 m, lisäksi tontinrajalle on sijoitettava 1,2 m korkea lauta-aita, pystylaudoitus, värisävy valkoinen tai valkoisesta taitettu, sovitettava naapuritontin kanssa.

(5) Noin 1,6 m korkea lauta-aita, vaaka- tai pystylaudoitus, sijoitettava julkisivujen linjaan, värisävy vaalea, sovitettava yhteen naapuritontin kanssa. Sammonojantien kortteleissa 145 ja 146 rakennusten välistä aitausta täydennetään pensas- ja puuistutuksin.

(6) pensasaita tms. istutus, lisäksi tontinrajalle on mahdollista sijoittaa vaalea tai valkoisesta taitettu, pystylaudoitettu lauta-aita, jonka korkeus on 1,2 m, tai tummasävyinen metalliaita, korkeus enintään 1,2 m.

Kuva 22 . Aitaustyypit alueen eri osissa 1:5000.

Erillispientalojen tontit

Yhtiömuotoisen rakentamisen tontit

6.2 Tonttien jäsentely

Pihan osa-alueet

Asemapiirroksen lisäksi AO- ja AP-tonteilta on esitettävä pihasuunnitelma. AO-tonttien jäsentelyä on havainnollistettu kaaviomaisesti kuvassa 22. Näitä AO-tonteilla käytettäviä periaatteita ja esitettyä kasvilajistoa tulee soveltaen hyödyntää ja käyttää myös AP-tonteilla. AP-tonttien ympäristösuunnittelussa on käytettävä ammattitaitoisia vihersuunnittelijoita. AP-alueilla piha-alueiden ja autopaikkojen suunnitelmat esitetään toteutussuunnittelun yhteydessä.

AO-tontin päällystetty oleskelualue sijoitetaan yleensä kiinni asuinrakennukseen tai sen läheisyyteen. Ilmansuuntien puolesta lämpimin oleskelualueen paikka on rakennuksen etelä- ja länsipuolella. Materiaaleina voidaan käyttää luonnon- tai betonikiveä, lämpökäsiteltyä puuta, sorapintaa tai vahvistettua nurmea.

Oleskelunurmi on asuinrakennukseen liittyvä yhtenäinen alue, jota istutukset rajaavat. Oleskelunurmen yhteydessä voi olla esimerkiksi kasvimaa, marjapensaita tai hedelmätarha. Nurmikko on yleensä pihan eniten hoitoa vaativa alue, joten siitä ei kannata tehdä liian suurta. Tarpeettomana käyttönurmikon voi myös korvata esimerkiksi niitty-, keto-, sammal- tai maanpeitekasvillisuudella.

Pihan reunoille ja takaosaan on luontevaa jättää reilu nurmettamaton alue, jonne istutetaan puita, pensaita, perennoja ja muuta maanpeitekasvillisuutta. Kerroksellisuus tuo pihalle luonnonmukaista ilmettä ja reunoille sijoitettu kasvillisuus rajaa pihan oleskelualueet kauniisti naapuritonteista. Tonttia talvellakin varjostaville havupuille paras sijoituspaikka on tontin pohjoisosa.

Ajoväylät ja autopaikat toteutetaan sora- tai kivituhkapintaisina. Asvalttia ei suositella.

Säilytettävä kasvillisuus ja suositeltavat kasvilajit

Alkuperäisen kasvillisuuden säilyttämistä suositellaan siellä missä se on mahdollista, erityisesti tontin reunoilla ja takaosissa on suositeltavaa säilyttää olevaa puustoa ja maanpeitekasvillisuutta. Tontilla olevat luonnonkivet ovat myös erinomaista pihanrakennusmateriaalia, niitä voidaan sijoittaa esimerkiksi ryhminä kasvillisuuden joukkoon. Olevaa kasvillisuutta voidaan täydentää istutuksin, ja osaa pihasta voidaan hoitaa metsäpuutarhan tapaan.

Rakennusvaiheessa on huolehdittava säilytettävien puiden runkojen ja juuristoalueen riittävästä suojauksesta. Kenttäkerros ei kestä kulutusta, mutta sitä voidaan töiden ajaksi siirtää ja myöhemmin istuttaa alkuperäiselle tai halutulle paikalle, kunhan maasta irrotetun kerroksen kastelusta on muistettu huolehtia.

Entiselle pellolle sijoittuvilla tonteilla suositellaan ainakin pihan keskeisimpien puiden istuttamista mahdollisimman suurikokoisina taimina, jotta valmis ilme saavutettaisiin nopeammin. Kaava-alueen tonteilla maaperä on monin paikoin rehevää (hiesu/siltti), minkä vuoksi kasvisuosituksissa (kuva 23) painotetaan erityisesti lehtipuiden ja -pensaiden osuutta. Lehdettömänä kautena vihreyttä pihalle tuovat havupuut ja ainavihannat pensaat, joita kannattaa suosia erityisesti karummilla (moreeni) tonteilla.

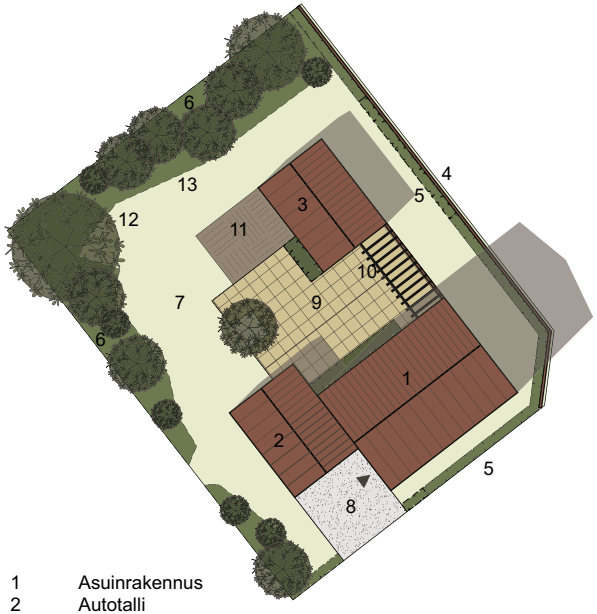

1 Asuinrakennus
2 Autotalli
3 Talousrakennus
4 Aita kokoojakadun varressa
5 Leikattu pensasaita kokooja- ja tonttikadun varressa, aidan on täysikasvuisenakin pysyttävä oman tontin puolella
6 Tonttia rajaava pensasaidanne
7 Oleskelunurmi
8 Sora tai kivituhka
9 Päällystetty oleskelualue, esim. puuterassi tai kiveys
10 Pergola, köynnöksiä
11 Kasvimaa
12 Puu-, pensas- ja perennavyöhyke
13 Luonnonkiviryhmiä kasvillisuuden seassa

Kuva 23. Piha-alueen elementit ja jäsentely 1:400.

KASVISUOSITUKSET

Säilytettäviä puita, mm.

mänty (Pinus sylvestris)
kuusi (Picea abies)
koivut (Betula pendula ja Betula pubescens)
kataja (Juniperus communis)
haapa (Populus tremula)
(koti)pihlaja (Sorbus aucuparia)

Istutettavat lajit

Havupuut

pihdat (Abies) - korkeakasvuisia
serbiankuusi (Picea omorika)
mustakuusi (Picea mariana)
valkokuusi (Picea glauca)
kontortamänty (Pinus contorta)
makedonianmänty (Pinus peuce)
siperiansembra (Pinus cembra ssp. sibirica)

Lehtipuut

vaahtera (Acer platanoides)
*mongolianvaahtera
(Acer tataricum ssp. ginnala)
*punavaahtera (Acer rubrum)
tervaleppä (Alnus glutinosa)
harmaaleppä (Alnus incana)
rauduskoivu (Betula pendula)
paperikoivu (Betula papyrifera)
keltakoivu (Betula alleghaniensis)
sokerikoivu (Betula lenta)
saarni (Fraxinus excelsior)
metsälehmus (Tilia cordata)
kynäjalava (Ulmus laevis)

leveäkasvuisia, vaativat tilaa ympärilleen:
japaninjalopähkinä (Juglans ailanthifolia)
lehtikuuset (Larix)
tammi (Quercus robur)

nopea- ja suurikasvuisia:
poppelit (Populus)

runsaskukkaisia:
*marjatuomipihlaja (Amelanchier alnifolia)
*rusotuomipihlaja (Amelanchier lamarckii)
*mustamarjaorapihlaja (Crataegus douglasii)
*iso-orapihlaja (Crataegus submollis)
*kotipihlaja (Sorbus aucuparia)
*tarhaomenapuu (Malus-lajikkeet) – syötävät hedelmät
*marjaomenapuu (Malus baccata)
*tuohituomi (Prunus maackii)
*tuomi (Prunus padus)
*rusokirsikka (Prunus sargentii)
*hapankirsikka (Prunus cerasus –lajikkeet)
*luumupuu (Prunus domestica –lajikkeet)

*(*Tähdellä merkityt lajit soveltuvat kokonsa puolesta myös pieneen tilaan.)*

Lehtipensaat

Euroopanpähkinäpensas (Corylus avellana)
näsiä (Daphne mezereum)
kultaherukka (Ribes aureum)
mustaselja (Sambucus nigra)

runsaskukkaisia:
jalo-onnenpensas (Forsythia 'Northern Gold')
syyshortensia
(Hydrangea paniculata 'Grandiflora')
puistojasmike
(Philadelphus lewisii var. gordonianus)
juhannusruusu (Rosa pimpinellafolia 'Plena')
nukkeruusu (Rosa nitida)

Leikattavat pensasaidat

isotuomipihlaja (Amelanchier spicata)
kiiltotuhkapensas (Cotoneaster lucidus)
taikinamarja (Ribes alpinum)
kiinansyreeni (Syringa x chinensis)

Pensasaidanteet

marja-aronia (Aronia x mitschurinii 'Viking')
puna-aronia (Aronia prunifolia)
rusokuusama (Lonicera tatarica)
punapaju (Salix purpurea)
pihasyreeni (Syringa vulgaris)
puistosyreeni (Syringa x henryi)

Ainavihannat pensaat

mahonia (Mahonia aquifolium)
japaninmarjakuusi (Taxus cuspidata)
kanadantuija (Thuja occidentalis)

matalia verho- ja peittopensaita:
suikerotuhkapensas (Cotoneaster dammeri var. radicans)
kääpiösorvarinpensas (Euonymus nanus ssp. turkestanicus)
tuivio (Microbiota decussata)
kääpiösembra (Pinus pumila)

Maanpeitekasveja

kielo (Convallaria sibirica)
variksenmarja (Empetrum nigrum)
tuoksumatara (Gallium odoratum)
tuoksukurjenpolvi (Geranium macrorrhizum)
maahumala (Glechoma hederacea)
suikeroalpi (Lysimachia nummularia)
pikkutalvio (Vinca minor)
rönsyansikka (Waldstenia ternata)

Köynnöksiä

piippuköynnös (Aristolochia macrophylla)
japaninkelasköynnös (Celastrus orbiculatus)
alppikärhö (Clematis alpina)
siperiankärhö (Clematis sibirica)
köynnöshortensia (Hydrangea anomala ssp. petiolaris)

Kuva 23 . Suositeltavat kasvilajit alueella.

LIITE1: ASEMAKAAVA

MAANIITYNPUISTO
KUURUPALOHPUISTO
KYYKKÄPUISTO
SÄMMÖNOJANTIE
KURKKALUSSINKUJA
SÄLKOPALLONKUJA
TERVAPADANKATU
TERVAPUISTO
POLTTOPALLONKUJA
KELLOPUISTO
KENUPALLONKUJA
KELLONVEIJÄNKUJA
PIPPASKUJA
PEILIKUJA
SÄMMÖNSUONTIE
METKUPUISTO
SUOLADONPUISTO
LOIMALAHDENTIE
NÄÄTTÄKUJA
KENUKUJA
KIRKONRÖTANPUISTO
MAJALAHDENTIE